

העזרה מהסוגיא

פרשת וישלח ה'תשפ"ו זבחים עו. - פג.

דף עו

- א. דיני אשם שהתערב בשלמים:
- לרבי שמעון - מקריבים את שני הקרבנות כחומרי אשם ושלמים.
- לחכמים - ירעו עד שיסתאבו, ולאחר מכן יקח מעות כמחיר הבהמה היפה ויחלל עליהם את הקדושה של הקרבן הראשון, ויביא מעות נוספות כמחיר הבהמה יפה ויחלל עליהם את קדושת הקרבן השני, ויפסיד המותר מביתו.^א.
- ב. דיני חתיכות של קרבן שהתערבו עם חתיכות של קרבן אחר - שני החתיכות יאכלו כחומר שבשניהם.^ב.

הערות

א הגמ' מבארת שלדעת רבי שמעון שוחטים את שני הקרבנות בצפון כדן אשם שנשחט בצפון, וכן אוכלים את שני הקרבנות ליום ולילה כדן אשם שנאכל ליום ולילה.

הגמ' מבארת שחכמים סוברים שאין מביאים קדשים לבית הפסול ואם יקריבו את שני הקרבנות כחומרי אשם ושלמים ויאכלו את הקרבן ליום ולילה יש חשש שלא יסיימו את אכילתם ליום ולילה וישרפו אותם למרות שקרבן השלמים נאכל לשני ימים ולילה אחד, אמנם רבי שמעון סובר שלא חוששים לכך ולכן אפשר להקריב את שני הקרבנות כאשם ושלמים.

הגמ' מוסיפה שחכמים ורבי שמעון נחלקו גם האם מותר לקנות בכסף מעשר שני תרומה, וכן האם מותר לבשל ירק של שביעית בשמן של תרומה לרבי שמעון מותר ולא חוששים שעל ידי כך יביא קדשים לבית הפסול, ולחכמים אסור משום שאין מביאים קדשים לבית הפסול.^א

בדברי הברייתא מבואר שלפי דעת רבי שמעון שבאופן שיש אדם שהוא ספק מצורע מוחלט ספק אינו מצורע צריך להביא ביום השמיני אשם ולהתנות שאם הוא מצורע מוחלט וחייב אשם קרבן זה יהיה אשם ואם אינו מצורע מוחלט קרבן זה יהיה שלמי נדבה, וקרבן זה טעון שחיטה בצפון ומתן דם על בהונות ונאכל ליום ולילה כדן אשם מצורע, וכן טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כדן שלמי נדבה, ורבי שמעון לשיטתו שלא חוששים שעל ידי כך יביא קדשים לבית הפסול. וכן צריך להביא לוג שמן ולהתנות שאם הוא מצורע מוחלט לוג זה הוא שמן למצורע ואם אינו מצורע מוחלט לוג שמן זה בא בנדבה (ולמרות שרבי שמעון סובר שלא מתנדבין שמן מ"מ באופן זה לצורך טהרת אדם זה מותר להתנדב שמן), והגמ' מבארת שבאופן זה צריך לנהוג בשמן כדן שמן של מצורע ולכן צריך להזות מהשמן כנגד בית קדשי הקדשים והשירים נאכלים לכהנים, וכן צריך לנהוג בשמן זה כדן שמן שבא בנדבה שקומצים את השמן ומקטירים את הקומץ על המזבח ושאר השמן נאכל לכהנים, ולכן בשמן זה שהוא ספק שמן של מצורע או שמן של נדבה, הכהן קומץ מהשמן ומקטיר את הקומץ על המזבח כדן שמן שבא בנדבה, ולאחר מכן מוסיפים שמן נוסף כדי להשלים ללוג שמן ואת השמן הנוסף מתנים שאם האדם מצורע מוחלט השמן יהיה קדוש בקדושת הגוף ואם אינו מצורע מוחלט השמן יהיה קדוש קדושת דמים, ולאחר מכן הכהן מזה מהשמן כנגד בית קדשי הקדשים כדן מצורע ומתנה שאם אינו מצורע הזאות אלו לא יהיו עבודה אלא הזאות של מים (ובדברי הגמ' מבואר שההיתר להזות מהשמן נאמר לדעת רבי אליעזר, אמנם לדעת חכמים אסור לעשות כך), ולאחר מכן פודים את השמן שקדוש בקדושת דמים לפי הצד שאינו מצורע, ולאחר מכן הכהנים אוכלים את השמן כדן אשם מצורע וכדן שמן שבא בנדבה.

הברייתא מוסיפה שלמרות שלאחר שפודים את השמן שקדוש בקדושת דמים נמצא שהשמן הוא חולין מ"מ אין בכך איסור של הכנסת חולין לעזרה, כיון שהאיסור נאמר רק באופן שמכניס חולין מחוץ לעזרה לתוך העזרה, ולא באופן זה שהשמן היה בתוך העזרה ופודה את השמן והשמן נהפך להיות חולין בתוך העזרה.

ב המשנה מבארת שבאופן שהתערבו חתיכות של קרבן שנאכל לשני ימים ולילה אחד עם חתיכות של קרבן שנאכל ליום ולילה כל החתיכות יאכלו ליום ולילה

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

דף עז

ג. דין איברים של קרבנות שהתערבו באיברים אחרים:

• לתנא של המשנה:

○ באופן שהתערבו איברי חטאת עם איברי עולה:

- לרבי אליעזר - מקטירים את כל האברים על המזבח ואת האיברים של חטאת מקטירים לשם עצים.
- לחכמים - כל האיברים יעובר צורתן ויצאו לבית השריפה^ה.

○ באופן שהתערבו איברי קרבן עם איברים של בעל מום:

- לכתחילה - כל האיברים יעובר צורתן ויצאו לבית השריפה.
- באופן שכהן הקטיר איברים של קרבן אחד האם מותר להקטיר את שאר האיברים:
- לרבי אליעזר - מותר להקטיר את שאר האיברים שנים שנים^ה.
- לחכמים - כל האיברים יעובר צורתן ויצאו לבית השריפה^ה.

• לתנא של הברייתא:

○ באופן שהתערבו איברי חטאת עם איברי עולה - מקטירים את כל האברים על המזבח ואת האיברים של חטאת מקטירים לשם עצים.

○ באופן שהתערבו איברי עולה תמימה עם איברי עולת בעלת מום:

- לרבי אליעזר - מקטירים.

הערות

כדין הקרבן החמור שביניהם, והגמ' מבארת שדין זה נאמר גם לפי רבי חכמים שסוברים ש'אין מביאים קדשים לבית הפסול' משום שבאופן זה אין תקנה לחתיכות אלו לאוכלם כדנים.

ג הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' איסור הקטרת שאור ודבש וכן דורשים מהמילה 'ממנו' שדבר שהוקטר חלק ממנו לה' אסור להקטירו על המזבח, ולומדים מכך שאסור להקטיר שירים של מנחה על המזבח וכן אסור להקטיר איברי חטאת שדמים נזרק על המזבח, ודורשים מסיום הפסוק 'קרבן ראשית תקריבו אתם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח' שהאיסור של העלאת שאור ודבש נאמר אפילו באופן שמעלה על הכבש, ודורשים מהמיעוט 'תקריבו אתם לה' שאין איסור להעלות על הכבש דבר שהוקטר ממנו חלק לה', ורבי אליעזר סובר שדורשים מסיום הפסוק 'קרבן ראשית תקריבו אתם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח' שהאיסור של הקטרת שאור ודבש והאיסור של הקטרת דבר שחלק ממנו הוקטר לה' נאמר רק באופן שמכוון להקטיר לשם ריח ניחוח ולא באופן שמכוון להקטירם לשם עצים, אמנם חכמים סוברים שדורשים מהמיעוט 'תקריבו אתם לה' דין נוסף שההיתר להקטיר לשם עצים נאמר רק לענין הקטרת שאור ודבש ולא על דבר שהוקטר ממנו לה'.

הגמ' מבארת שרבי אליעזר לשיטתו סובר שבאופן שהתערבו איברי חטאת ואיברי עולה אפשר להקטיר את כל האיברים על המזבח, ומכוונים שהקטרת איברי חטאת יהיו לשם עצים, וחכמים לשיטתם סוברים שאי אפשר לעשות כך כיון שגם באופן זה יש איסור ולכן כל האיברים יעובר צורתן (כלומר משהים אותם עד שיעבור הילה ויפסלו בלינה) ויצאו לבית השריפה.

ד בדברי הגמ' יומא [סד א] מבואר שרבי אליעזר סובר שדורשים מהפסוק 'כי משחתם בהם מום בם' שהאיסור של הקטרת בעל מום נאמר רק באופן שהקרבן עומד לעצמו אבל באופן שהקרבן התערב עם קרבן שאינו בעל מום מותר להקטירו, ורש"י [יומא שם] מבאר שכיון שרבי אליעזר סובר שאין בכך איסור דאורייתא לכן באופן שהקטירו איברים של בהמה אחת תולים שהקטירו את האיברים של הבהמה שאינה ראויה להקרבה, ורש"י בסוגיא מבאר שהטעם שמותר להקטיר את האיברים רק באופן שמקטירים את האיברים שנים שנים, משום שבאופן זה ודאי יש בהקטרה זו איברים שראוים להקרבה.

רש"י מוסיף שרבי אליעזר מתיר להקטיר את האיברים רק באופן שהאיברים של הבהמה הראשונה הוקטרו על ידי כהן שלא ידע מהתערבות, אבל באופן שהכהן ידע מהתערבות והקטיר שלא כדין רבנן קנסו שאסור להקטיר את שאר האיברים, (וכעין הדין שהתבאר בדברי הגמ' [עד א] לענין טבעת של איסור שהתערבה בטבעות של היתר וטבעת אחת נפלה לים שבאופן שהטבעת נפלה מאליה מותר להנות מהטבעות שנים שנים ובאופן שאדם הפיל את הטבעת רבנן קנסו שאסור להנות מהטבעות).

ה תוס' בתירוץ הראשון מבארים שלמרות שרבי אליעזר סובר שדורשים מהפסוק 'כי משחתם בהם מום בם' שהאיסור של הקטרת בעל מום נאמר רק באופן שהקרבן עומד לעצמו אבל באופן שהקרבן התערב עם קרבן שאינו בעל מום מותר להקטירו, מ"מ חכמים חולקים וסוברים שהאיסור של הקטרת בעל מום נאמר בין באופן שהקרבן עומד לעצמו ובין באופן שהקרבן התערב עם קרבן אחר, ותוס' בתירוץ השני מבארים שחכמים סוברים שהאיסור נאמר רק באופן שהקרבן עומד לעצמו ולא באופן שהקרבן התערב עם קרבן אחר, אלא שחכמים גזרו שלא יקטירו את האיברים על המזבח שמא יבוא להכשיר הקטרת איברי בעל מום על המזבח.

תוס' מוסיפים שלפי הצד שחכמים סובר שהאיסור הקטרה הוא מדאורייתא גם באופן שהאיברים עלו על המזבח ירדו, אמנם לפי הצד שחכמים סוברים שהאיסור הקטרה הוא דרבנן באופן שעלו על המזבח לא ירדו.

המשנה [עט ב] מביאה שרבי אליעזר וחכמים נחלקו גם באופן שהתערב כוס של בעלי מומים עם כוסות של קרבנות תמימים, שלדעת חכמים כל הכוסות ישפכו לאמה ולדעת רבי אליעזר באופן שכהן זרק כוס אחת מותר לזרוק את שאר הכוסות שנים שנים, והגמ' מבארת מדוע הוצרכו רבי אליעזר וחכמים לחלוק בשני אופנים אלו.

- לחכמים - כל האיברים יעובר צורתן ויצאו לבית השריפה.
- באופן שהתערבו איברי קרבן עם איברים של רובע או נרבע - כל האיברים יעובר צורתן ויצאו לבית השריפה.

דף עה - עט

ד. דין ביטול מדאורייתא:

- כללי הביטול:
 - תערובת של מין בשאינו מינו:
 - דינים שנוגעים ל'טעם' (כגון תערובת של איסור והיתר):
 - באופן שטעם האיסור וטעם ההיתר שונים זה מזה:
 - באופן שהמיעוט נותן טעם ברוב - המיעוט אינו מתבטל.
 - באופן שהמיעוט אינו נותן טעם ברוב - המיעוט מתבטל.
 - באופן שטעם האיסור וההיתר שווים:
 - לפי הצד שלא אומרים 'רואים' - המיעוט מתבטל ברוב.
 - לפי הצד שאומרים 'רואים':
 - באופן שמשערים שאילו טעם האיסור היה שונה מטעם ההיתר היה האיסור נותן טעם בהיתר - האיסור אינו בטל.
 - באופן שמשערים שאילו טעם האיסור היה שונה מטעם ההיתר לא היה נותן טעם בהיתר - האיסור בטל.
 - דינים שאינם נוגעים ל'טעם' (כגון זריקת דם קרבן שהתערב או לענין טבילת כלי שמלא במשקה):
 - באופן שצבע האיסור וצבע ההיתר שונים זה מזה (כגון שנשפך מים לתוך דם) - הולכים לפי המראה.
 - באופן שצבע האיסור וצבע ההיתר שווים (כגון שנשפך יין אדום לתוך דם):
 - לפי הצד שלא אומרים 'רואים' - המיעוט מתבטל ברוב.
 - לפי הצד שאומרים 'רואים':
 - באופן שמשערים שאילו צבע האיסור היה שונה מצבע ההיתר היה האיסור נותן מראה בהיתר - האיסור אינו בטל.
 - באופן שמשערים שאילו צבע האיסור היה שונה מצבע ההיתר לא היה נותן מראה בהיתר - האיסור בטל.

הערות

- 1 הגמ' מבארת שרבי אליעזר סובר שדורשים מהפסוק 'כי משחתם בהם מום בם' שהאיסור של הקטרת בעל מום נאמר רק באופן שהקרבן עומד לעצמו אבל באופן שהקרבן התערב עם קרבן שאינו בעל מום מותר להקטירו, ולכן מותר להקטיר את האיברים בסתמא ולא צריך לכוון להקטיר לשם עצים, אמנם חכמים סוברים שלא דורשים מהפסוק דין זה ולכן האיסור של הקטרת בעל מום נאמר בין באופן שהקרבן עומד לעצמו ובין באופן שהקרבן התערב עם קרבן אחר, וחכמים לא דורשים מהפסוק 'כי משחתם בהם מום בם' שהאיסור נאמר רק באופן שהקרבן עומד לעצמו.

בדברי הגמ' בסוגיין מבואר שבין לרבי אליעזר ובין לחכמים דורשים מהפסוק 'כי משחתם בהם מום בם' דין נוסף שהאיסור של הקטרת בעל מום נאמר רק בזמן שהמום בו ולא לאחר שהמום עבר, ובדברי הגמ' ביומא [סד א] מבואר שרבי יוחנן סובר שדורשים מפסוק זה דין נוסף שהדין שבעל מום שעבר מומו כשר נאמר רק בבעל מום אבל בשאר הפסולים באופן שהיה פסול ועבר הקרבן נפסל מדין דיחוי, אמנם רב סובר שלא דורשים דרשה זו ולכן סובר שלומדים מבעל מום שבכל קרבן שהיה בו פסול והפסול עבר שהקרבן כשר ואין בו פסול של דיחוי, ותוס' מבארים שלדעת רב דורשים מפסוק זה שני דינים כיון שיש שני מיעוטים בפסוק 'כי משחתם בהם מום בם' ולדעת רבי יוחנן לומדים מפסוק שלשה דינים כיון שהיה לכתוב 'בם' וכתוב 'בהם'.
- 2 בדברי הגמ' מבואר שאדם שעשה עיסה מחיטים ואורז באופן שיש טעם דגן חייבת בחלה מדאורייתא ואדם יוצא בה ידי חובה בפסח משום ש'טעם כעיקר', ובאופן שאין טעם דגן אינה חייבת בחלה ואדם אינו יוצא בה ידי חובה בפסח.

הגמ' מוסיפה שהאוכל כזית בשר פיגול וכזית מנחה שהיא נותר בבת אחת - לוקה שמונים כיון שנותנים טעם זה בזה.
- 3 מקור דין זה הוא מדברי המשנה שבאופן שנשפך מים לתוך דם הקרבן, ובאופן שיש בתערובת מראה דם כשר, ובאופן שאין בתערובת מראה דם פסול. ובדברי הגמ' מבואר שבאופן שנשפך דם קרבן לתוך מים אפילו באופן שיש מראה דם פסול, משום שכאשר נפלה הטיפה הראשונה של דם הקרבן לתוך מים ולא היה מראה דם הטיפה נפסלה משום ש'קמא קמא בטיל' ולאחר מכן שנפלו טיפות נוספות ויש מראית דם הטיפה הראשונה לא חוזרת להיות כשרה אלא היא פסולה מדין 'דיחוי', ותוס' מבארים שדין זה נאמר באופן ששפך את הדם לתוך המים בנחת אבל באופן ששפך בשפע הדם אינו נפסל.

ובדברי הגמ' מבואר שדין זה נאמר גם לענין טבילת כלים שבאופן שטבל דלי טמא שיש בתוכו יין אדום ולאחר הטבילה נשאר מראה של יין הדלי טמא, ובאופן שלאחר הטבילה לא נשאר מראה של יין הדלי טהור.

האיסור אינו בטל.

○ תערובת של מין במינו:

▪ האם מין במינו בטל:

• לת"ק במשנה - מין במינו בטל.

• לרבי יהודה:

▪ לאביי - מין במינו בטל.

▪ לרבה - מין במינו לא בטל.

• לרבן גמליאל - מין במינו לא בטל.

▪ דיני תערובת של מין במינו:

• לפי הצד שמין במינו לא בטל - המיעוט אינו מתבטל.

• לפי הצד שמין במינו בטל:

○ לפי הצד שלא אומרים 'רואים' - המיעוט מתבטל ברוב.

○ לפי הצד שאומרים 'רואים' - דין הביטול כדין ביטול של מין בשאינו מינו, ובדינים שתלויים ב'טעם' משערים

אילו טעם האיסור היה שונה מטעם ההיתר האם האיסור היה נותן טעם בהיתר, ובדינים שאינם תלויים

ב'טעם' משערים אילו צבע האיסור היה שונה מצבע ההיתר האם היה מראה של איסור.

» הערות «

ט בדברי הגמ' מבואר שבאופן שנשפך יין אדום לתוך דם קרבן, לפי הצד שלא אומרים 'רואים' באופן שיש רוב יין הקרבן פסול, ובאופן שיש רוב דם הקרבן כשר, ולפי הצד שאומרים 'רואים' משערים שאם היין היה מים ולא היה נשאר מראה דם הקרבן פסול, ואם היה נשאר מראה דם הקרבן כשר.

ובדברי הגמ' מבואר שדין זה נאמר גם לענין טבילת כלים שבאופן שהטביל דלי טמא שיש בתוכו יין לבן לפי הצד שלא אומרים 'רואים' באופן שיש רוב יין הדלי טמא ובאופן שיש רוב מים הדלי טהור, ולפי הצד שאומרים 'רואים' משערים שאם היין הלבן היה יין אדום והיה נשאר מראה יין הדלי טמא, ואם לא היה נשאר מראה יין הדלי טהור.

וכן מבואר בדברי הגמ' שבאופן שהטביל דלי שיש בתוכו חלב או מי חטאת הדין כמו באופן שהטביל דלי שיש בתוכו יין לבן, אמנם לדעת רבא, באופן שגב הכלי נטמא בטומאת משקין מדרבנן ותוך הכלי טהור, מעיקר הדין באופן שהכלי מלא כמעט לגמרי במי חטאת הכלי טהור משום שהמים טיהרו את גב הכלי ואת שפת הכלי, אלא שרבנן גזרו שהכלי טמא ורק באופן שרוב הכלי היה ריק והמים של הטבילה מלאו את רוב הכלי, הכלי טהור (ודין זה נאמר בין לפי הצד שלא אומרים 'רואים' ובין לפי הצד שאומרים 'רואים').

ובדברי התוס' מבואר שבאופן שהטביל דלי שיש בתוכו מי רגלים הדין כמו באופן שהטביל דלי שיש בתוכו יין לבן, אמנם רש"י סובר שלאביי אפילו באופן שהדלי מלא מי רגלים לגמרי הדלי טהור משום שמי רגלים נחשבים מין מים ומועיל בהם 'השקה', ולרבה נידון זה תלוי האם אומרים 'רואים' שלפי הצד שאומרים 'רואים' מי רגלים נחשבים מין מים ומועיל בהם 'השקה', ולפי הצד שלא אומרים 'רואים' מי רגלים לא נחשבים מין מים ולא מועיל בהם 'השקה'.

בדברי הבריייתא מבואר שבאופן שהטביל כלי שיש בתוכו רוק אפילו באופן שיש מיעוט של רוק הכלי טמא משום שהרוק חוצץ בפני המים.

י בדברי הגמ' מבואר שבאופן שנשפך דם קרבן לתוך דם חולין (וכן באופן שנשפך לתוך דם של קרבן פסול או של קרבן בעל מום או לתוך דם תמצית שפסול לזריקה), לפי הצד שמין במינו לא בטל דם הקרבן אינו מתבטל והקרבן כשר, ולפי הצד שמין במינו בטל ולא אומרים רואים אם יש רוב דם קרבן הקרבן כשר ואם יש רוב דם חולין הקרבן פסול, ולפי הצד שמין במינו בטל ואומרים 'רואים', משערים אם הדם של חולין היה מים והיה נשאר מראה דם הקרבן כשר, ואם לא היה נשאר מראה דם הקרבן פסול.

המשנה מוסיפה שת"ק סובר שבאופן שהתערב דם קרבן פסול או קרבן בעל מום או דם תמצית עם דם קרבן ומדאורייתא הקרבן כשר (ובאופנים שהתבאר לעיל) מ"מ רבנן גזרו שלא יזרוק את דם הקרבן, ורש"י מבאר שהטעם של הגזירה הוא שאם נכשיר באופן שיש רוב דם קרבן יש חשש שיבואו להכשיר גם באופן שיש רוב דם קרבן פסול או דם תמצית, וגזירה זו נאמרה רק באופן של קרבן פסול ודם תמצית שהם שכיחים ולא באופן שהתערב דם חולין שאינו שכיח בעזרה, ורבי אליעזר אליבא דרב זביד סובר שרבנן לא גזרו כלל משום הפסד קדשים, ורבי אליעזר אליבא דרב פפא סובר שרבנן גזרו רק בדם קרבן פסול משום ששכיח קרבן פסול בעזרה ורבנן לא גזרו בדם תמצית כיון שלא שכיח שדם התמצית יהיה יותר מדם הנפש, ותוס' מוסיפים שלפי דעת רש"י גזירה זו שייכת רק לפי הצד שמין במינו בטל אבל לפי הצד שמין במינו לא בטל לא שייך לגזור כיון שגם אם היה רוב דם קרבן פסול או דם תמצית הדם הקרבן כשר, אמנם תוס' מבארים בדעת רב זביד שהטעם של הגזירה שמא יבואו להכשיר לזרוק דם קרבן פסול או דם תמצית, וגזירה זו לא נאמרה בדם חולין כיון שאין חשש שיבואו להכשיר לזרוק דם חולין בעזרה, ותוס' מסיימים שגזירה שייכת גם לדעת רבי יהודה, אמנם בדעת רב פפא תוס' מודים לדעת רש"י.

תוס' [עז ב] מקשים באופן שנשפך דם קרבן לתוך דם חולין והדם קרבן לא התבטל, כיצד מותר לזרוק דם חולין על המזבח והרי יש בכך איסור של הקרבת חולין בעזרה (ותוס' מוסיפים שאפילו לפי המ"ד ש'חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא' מ"מ להקריב על המזבח אסור), ותוס' מתרצים שבאופן זה שדם הקרבן ודם החולין מעורבים וזרוק לשם דם הקרבן אין איסור של הקרבת חולין בעזרה, ותוס' בתירוץ השני מתרצים שלפי המ"ד ש'חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא' אין איסור לזרוק עם דם חולין על המזבח, ותוס' בתירוץ השלישי מתרצים שבאופן שזרוק לשם מותר, וכפי שרבי אליעזר סובר שבאופן שהתערב דם חולין על המזבח עם דם חולין על המזבח, ותוס' בהשפך מתחת לחוט הסיקרא מותר לזרוק את הדם מעל חוט הסיקרא לשם מים, ותוס' מוסיפים שיתכן שבאופן זה גם חכמים מודים שמותר לזרוק לשם מים, כיון שחכמים חלקו רק בדבר שהוא 'בר הקרבה' כגון דם שצריך להזרוק מתחת לחוט הסיקרא, ולא בדבר שאינו 'בר הקרבה' כגון דם חולין.

○ האם אומרים 'רואים':

▪ לרבא:

• לת"ק במשנה ורבי יהודה - אומרים 'רואים'.

• לת"ק בבביתא - לא אומרים 'רואים'.

▪ לאביי:

• לרש"י:

○ לת"ק בבביתא ורבי יהודה - לא אומרים 'רואים'.

○ לרבן גמליאל - אומרים 'רואים'.

• לתוס':

○ לת"ק במשנה - אומרים 'רואים'.

○ לרבי יהודה:

▪ במין במינו - לא אומרים 'רואים'.

▪ במין בשאינו מינו - אומרים 'רואים'.

○ לת"ק בבביתא - לא אומרים 'רואים'.

○ דין ביטול באופן שיש תערובת של שני מצוות - המיעוט אינו מתבטל.

○ דין ביטול באופן שיש תערובת של שני איסורים - לריש לקיש המיעוט מתבטל לרבי אלעזר המיעוט לא מתבטל.

☞ הערות ☞

תוס' [עט ב] בתירוץ הראשון מבארים שת"ק ורבי אליעזר שנחלקו לענין דם קרבן פסול ודם תמצית שהתערב עם דם קרבן סוברים כדעת רבי אליעזר שבאופן שזורק לשם מים מותר, ונחלקו האם חכמים גזרו וכפי שהתבאר, ותוס' בתירוץ השני מבארים שבאופן שזורק דבר שאינו 'בר הקרבה' חכמים מודים לרבי אליעזר שבאופן שזורק לשם מים מותר.

בדברי הגמ' מבאר שהאוכל פיגול ונותר בבת אחת, לפי הצד שאיסורים לא מבטלים זה את זה, או לפי הצד שמין במינו לא בטל לוקה שמונים כיון ששני האיסורים לא בטלים, ולפי הצד שמין במינו בטל ואיסורים לא מבטלים זה את זה ולא אומרים רואים אינו לוקה משום שאחד מאיסורים היה יותר מחבירו ומבטל את חבירו וכיון שלא יודעים מה יותר מחבירו נחשב 'התראת ספק', ולפי הצד שאומרים 'רואים' לוקה שמונים כיון שמשערים שאם לכל אחד היה טעם אחר היו נותנים טעם זה בזה, ונחלקו רש"י ותוס' בביאור האופן שאכל כזית פיגול ונותר בבת אחת שיש בכך פטור של התראת ספק וכדלהלן.

רש"י מבאר שהכוונה שאכל פיגול ונותר בבת אחת הוא שנטל כזית פיגול וכזית נותר ואכלו, ובזמן שלועס מתערבים זה בזה, ויש בפיו גוש שרובו פיגול ומיעוטו נותר, והמיעוט מתבטל ברוב ונחשב כולו כפיגול, וכן יש בפיו גוש אחר שרובו נותר ומיעוטו פיגול, והמיעוט מתבטל ברוב ונחשב כולו כנותר, ואי אפשר לצמצם שיהיו שני הגושים שווים וא"כ נמצא שיש יותר מכזית מאיסור אחד ופחות מכזית מהאיסור השני, ובאופן שהתרו בו שלא יאכל את שני החתיכות כיון שאם יאכל יעבור על איסור של פיגול או איסור של נותר נחשב 'התראת ספק' ולפי הצד ש'התראת ספק לא שמה התראה' אינו לוקה.

תוס' חולקים על רש"י וסוברים שבאופן שיודעים בוודאות שבאכילה זו עובר על איסור אלא שלא יודעים האם עבר על איסור פיגול או נותר נחשב 'התראת ודאי' ולכו"ע שמה התראה, ורק באופן שיש ספק האם במעשה זה עובר על איסור או שאינו עובר על איסור ולאחר מכן התברר שהיה בו איסור נחשב 'התראת ספק', וכן תוס' חולקים על רש"י וסוברים שבאופן שיש תערובת של רוב פיגול ומיעוט נותר למרות שהמיעוט מתבטל ופוקע ממנו האיסור של נותר לא חל עליו איסור פיגול, ולכן באופן זה שאכל כזית פיגול ונותר בבת אחת חלק מהפיגול התבטל וכן חלק מהנותר, ואין איסור פיגול ונותר כלל.

תוס' בתירוץ הראשון מבארים שהכוונה שאכל פיגול ונותר בבת אחת שהיה לפניו בקערה שני חתיכות אחת שיש בה שני כזיתים פיגול וכזית נותר מעורבים, ובשניה שני כזיתים נותר וכזית פיגול מעורבים, והתרו בו לפני אכילת החתיכה הראשונה אל תאכל שמא תעבור על איסור פיגול, ואכל, ולאחר מכן חזרו והתרו בו אל תאכל את החתיכה השניה שמא תעבור על איסור פיגול, ואופן זה נחשב התראת ספק.

תוס' בתירוץ השני מבארים שהיה לפניו שיש חתיכות של איסור שנים מאיסור אחד וארבע מהאיסור השני ולא ידוע האם שנים פיגול וארבע נותר או דלמא שנים נותר וארבע פיגול, והאדם נטל שלש חתיכות מתוכם והתרו בו אל תאכל פיגול, ואכלם, ולאחר מכן נטל שלש חתיכות נוספות והתרו בו אל תאכל נותר, ואכלם. ובאופן זה בוודאי באחת מהאכילות עבר על האיסור לאחר שהתרו בו ההתראה על האיסור שיש בו, אלא שלא ידוע האם היה זה באכילה הראשונה או באכילה השניה ואופן זה נחשב התראת ספק [ע"פ חק נתן ועולת שלמה].

יא בדברי רבא מבאר שהמחלוקת האם אומרים 'רואים' אינה תלויה במחלוקת האם מין במינו בטל, ולכן ת"ק במשנה סובר מין במינו בטל ואומרים 'רואים'.

יב רש"י מבאר שלדעת אביי הדין של 'רואים' הוא חומרא ודין זה נאמר רק לפי הצד רבן גמליאל שמחמיר שמין במינו לא בטל, ולא לפי ת"ק ורבי יהודה שמקילים וסוברים שמין במינו בטל.

יג הגמ' מבארת שהמקור שמצוות לא מבטלות זו את זו הוא מהלל שהיה כורך פסח ומצוה ומרור יחד, ותוס' מקשים שבאופן זה גם אם מצוות היו מבטלות זו את זה היה יוצא ידי חובה משום שהמיעוט נתן טעם ברוב (וכדין תערובת של מין בשאינו מינו שטעם האיסור וטעם ההיתר שונים זה מזה), ותוס' בתירוץ הראשון מתרצים שטעם המרור חזק ואם מצוות היו מבטלות זו את זו היה מבטל את טעם המצה, ותוס' בתירוץ השני מתרצים שבאופן שאכל כזית מצה בדיוק אם מצוות היו מבטלות זו את זו לא היה יוצא ידי חובה כיון שלא אכל טעם של כזית מצה.

ה. עביט של מי רגלים שבלע מי רגלים של זב וזבה ונשבר:

- באופן שכבסו במים:
 - באופן שכיבס פעם אחת או פעמיים - הנושא טמא משום שהמי רגלים של הזב והזבה לא נפלטו.
 - באופן שכיבס שלש פעמים - הנושא טמא משום שהמי רגלים של הזב והזבה נפלטו.¹
- באופן שכבסו במי רגלים:
 - לפי הצד ש'מין במינו לא בטיל' - הנושא טמא משום שהמי רגלים של הזב והזבה לא נפלטו.
 - לפי הצד ש'מין במינו בטיל' - הדין כמו באופן שכבסו במים.

דף פ - פא

ו. דיני תערובת של דם קרבנות:

- הנידונים שבהם נחלקו התנאים והאמוראים:
 - האם יש בילה:
 - לרבי אליעזר:
 - לרבא - יש בילה.
 - לרב אשי - אין בילה.
 - לחכמים - יש בילה¹⁰.
 - האם אומרים 'רואים' (כלומר באופן שיש תערובת של דם האם מותר לזרוק דם שלא במקומו מחמת הטעם ש'רואים את הדם כאילו הוא מים):
 - לרבי אליעזר - אומרים 'רואים'.
 - לחכמים:
 - לתנא של המשנה - לא אומרים רואים.
 - לתנא של הברייתא - אומרים רואים.
 - לרבי יהושע - לא אומרים 'רואים'¹¹.
 - מקום זריקת שיירים:
 - לאביי - על קיר המזבח או על היסוד.
 - לרב יהודה - על היסוד.
 - אופני תערובת של דם קרבנות:
 - הקדמה - באופן שהתערב דם של קרבן עם דם אחר בתוך כוס אחד הדם המועט לא מתבטל ברוב משום ש'עולין אין מבטלין זה את זה'¹².

הערות

יד הגמ' מבארת שהדין שכיבוס שלש פעמים מועיל להוציא נאמר בעביט של מי רגלים, אבל בפשתן שבלע רוק לא מועיל כיבוס להוציא את הרוק משום שהרוק מחלחל לתוך הפשתן, ותוס' מוסיפים שהדין של עביט נאמר בעביט של חרס אבל עביט של עץ וכסף לא צריך כיבוס שלש פעמים אלא מספיק כיבוס פעם אחת.

טו הגמ' מביאה את דברי הברייתא שמי פרה אדומה שנפל לתוכם מים שאינם כשרים להזאה, לרבנן המים פסולים להזאה ולרבי אליעזר צריך להזות מהמים שני פעמים והאדם נטהר, והגמ' מבארת שרבנן סוברים שיש בילה והזאה צריכה שיעור ולא מצרפים שיעור הזאה משני הזאות יחד, ולכן המים פסולים להזאה כיון שבכל הזאה שיעור מעורב קצת מים פסולים וחסר משיעור ההזאה. ונחלקו האמוראים בביאור דעת רבי אליעזר: לרבא רבי אליעזר סובר שיש בילה והזאה אינה צריכה שיעור ומעיקר הדין לאחר הזאה הראשונה טהור אלא שחכמים קנסו שלא ירויה על ידי נפילת המים הפסולים שלא יהיה טהור עד שיחזור ויזה פעם שניה, לרב אשי רבי אליעזר סובר שאין בילה והזאה אינה צריכה שיעור, ולכן באופן שהתערב מים בשיעור כל שהוא, והזה הזאה אחת אינו טהור של כל שהוא אינו טהור כיון שיש חשש שהזה רק מים פסולים, ובאופן שהזה שתי הזאות טהור משום שממ"נ באחד מהם היה מי חטאת.

תוס' מבארים שמדאורייתא מי פרה שנפל לתוכה מים המים מתבטלים ברוב, אלא שחכמים גזרו מחמת חומרא של מי חטאת שהמים לא יתבטלו ברוב.

טז בדברי הגמ' מבואר שכמו שנחלקו התנאים האם אומרים 'רואים את הדם כאילו הוא מים', כך נחלקו התנאים האם אומרים 'רואים את האיברים כאילו הם עצים' וכפי שהתבאר לעיל [עמוד 2].

יז הגמ' מביאה שנחלקו התנאים מהו המקור של הדין ש'עולין לא מבטלין זה את זה' לתנא הראשון לומדים דין זה מהפסוק 'אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם' (ושאר התנאים לומדים מהפסוק זה שתמורת בכור אינה קרבה, ותנא זה סובר שלומדים דין זה מהפסוק 'אם שור אם שה לה' הוא'), ולתנא השני לומדים דין מהפסוק 'ולקח מדם הפר ומדם השעיר' וסובר שמעריבים את הדם בכוס אחד (ושאר התנאים סוברים שלא מעריבים את הדם לפני הנתנה על הקרנות), ולתנא השלישי לומדים דין זה מהפסוק 'הקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם' ודורשים מהכפילות שבין באופן שהיה תערובת של דם

- באופן שהתערב דם חטאת שצריך להזרק מעל חוט הסיקרא עם דם עולה שצריך להזרק מתחת לחוט הסיקרא:
 - באופן שהתערב כוס של דם חטאת עם כוס של דם עולה:
 - לפי הצד שאומרים 'רואים' - יזה מכל כוס מעל חוט הסיקרא ולאחר מכן יחזור ויזה את כל הדם מתחת לחוט הסיקרא, ושני הקרבנות כשרים.¹⁹
 - לפי הצד שלא אומרים 'רואים' - ישפוך את כל הדם לאמה, ושני הקרבנות פסולים.
- באופן שהדם התערב בתוך כוס אחת:
 - לרבי אליעזר שסובר שאומרים 'רואים':
- לרבא שסובר שלרבי אליעזר 'יש בילה' - יזה מהדם מעל מחוט הסיקרא, ולאחר מכן יחזור ויזה את כל הדם מתחת לחוט הסיקרא, ושני הקרבנות כשרים.²⁰
- לרב אשי שסובר שלרבי אליעזר ש'אין בילה' - יזה מהדם כשיעור דם העולה ועוד משהו מעל חוט הסיקרא, ולאחר מכן יזה את כל הדם מתחת לחוט הסיקרא והחטאת כשרה והעולה פסולה.²¹
- לחכמים:
 - לדעת התנא של המשנה שסוברים שלא אומרים 'רואים' ו'יש בילה':
 - לכתחילה - ישפוך את כל הדם לאמה, ושני הקרבנות פסולים.
 - באופן שהכהן לא נמלך והזה מהדם למטה - ישפוך את כל הדם לאמה והחטאת פסולה והעולה כשרה.
 - באופן שהכהן לא נמלך והזה מהדם למעלה:
 - לפי הצד שמקום זריקת שיירים על קיר המזבח או על היסוד - יזה את כל הדם מתחת לחוט הסיקרא, ושני הקרבנות כשרים.
 - לפי הצד שמקום זריקת שיירים על היסוד - ישפוך את כל הדם לאמה, והחטאת כשרה והעולה פסולה.²²
- לדעת התנא של הברייתא שסוברים שאומרים 'רואים' ו'יש בילה' - יזה מהדם מעל מחוט הסיקרא, ולאחר מכן יחזור ויזה את כל הדם מתחת לחוט הסיקרא, ושני הקרבנות כשרים.
- באופן שיש לפנינו שתי כוסות, אחת של שיירי דם חטאת שצריך להזרק ליסוד, והשניה של דם עולה שצריך להזרק מתחת חוט הסיקרא, ולא ידעים איזה כוס של איזה קרבן:
 - לפי הצד שמקום זריקת שיירים על קיר המזבח או על היסוד - יזה משני הכוסות את כל הדם מתחת חוט הסיקרא, ושני הקרבנות כשרים.²³

✧ הערות ✧

- קרבנות שאם היו מתערבים בחיים היה אפשר להקריבם ובין באופן שהיה תערובת של דם קרבנות שאם היו מתערבים בחיים לא היה אפשר להקריבם אינם מנטלים זה את זה (ושאר התנאים סוברים שלא משמע לדרוש מפסוק זה).
- יח בפשטות לפי הצד שמקום זריקת השיירים הוא על היסוד צריך לזרוק מכל כוס על קיר המזבח ולאחר מכן לשפוך את שארית הדם של כל כוס על היסוד, ולפי הצד שמקום זריקת השיירים הוא בין על היסוד ובין על קיר המזבח יכול לזרוק את כל הדם על קיר המזבח.
- רש"י מוסיף שהטעם שצריך להקדים ולתת למעלה ולאחר מכן לתת למטה משום שחטאת קודמת לעולה.
- יט בפשטות לפי הצד שמקום זריקת השיירים הוא על היסוד צריך לזרוק מכל כוס על קיר המזבח ולאחר מכן לשפוך את שארית הדם של כל כוס על היסוד, ולפי הצד שמקום זריקת השיירים הוא בין על היסוד ובין על קיר המזבח יכול לזרוק את כל הדם על קיר המזבח.
- כ הגמ' מבארת שלפי דעת רב אשי שסובר ש'אין בילה' כאשר הוא מזה את הדם למעלה צריך להזות כשיעור דם העולה ועוד משהו ובכך ודאי שיזרוק משהו מדם החטאת, אבל באופן שיזרוק פחות משיעור זה יש חשש שכל הדם שזרק היה דם העולה והחטאת פסולה. ולאחר מכן יחזור ויזה למטה את שאר הדם, והעולה פסולה כיון שיש חשש שכל הדם שלה נזרק למעלה שלא כדינו.
- הגמ' מוסיפה שבאופן שהיה רוב דם החטאת ומיעוט דם עולה וזרק למעלה כשיעור דם העולה ועוד משהו, וזרק למטה את שאר הדם יוצא שודאי זרק קצת משיירי דם החטאת למטה ויצא ידי חובה של מתן שיירים, אבל באופן שהיה רוב דם עולה ומיעוט דם חטאת וזרק למעלה כשיעור דם העולה ועוד משהו, יתכן שלא זרק את דם החטאת למטה ולא יצא ידי חובה של מתן שיירים (אלא שמתן שיירים לא מעכב).
- כא רש"י מבאר שחכמים סוברים שלא אומרים שרואים את הדם שנתן למעלה כאילו הוא מים, ולכן לכתחילה לא יזרוק את הדם למעלה מחוט הסיקרא ושני הקרבנות פסולים, אמנם באופן שהכהן לא נמלך ונתן למטה העולה כשרה והחטאת פסולה כיון שאסור לו לזרוק את הדם למעלה, ובאופן שהכהן לא נמלך וזרק למעלה לפי הצד שמקום זריקת שיירים על קיר המזבח או על היסוד יחזור ויזרוק למטה משום שיש בכך מתן שיירים לעליונים וזריקה לתחתונים, ושני הקרבנות כשרים, ולפי הצד שמקום זריקת שיירים על היסוד לא יכול לזרוק את הדם למטה ולכן שאר הדם ישפך לאמה והחטאת כשרה והעולה פסולה.
- כב תוס' בתירוץ הראשון מבארים שדברי הגמ' נאמרו באופן שזרק את המתנה הראשונה של עולה בקרן מזרחית צפונית, ולאחר מכן התערב דם העולה עם שירי דם חטאת ולכן יכול לזרוק את הדם בקרן מערבית דרומית שהוא מקום זריקת עולה ומקום נתינת שיירים של חטאת, אבל באופן שהתערב דם העולה לפני

- לפי הצד שמקום זריקת שיירים על היסוד:
- לפי הצד שאומרים 'רואים' - יזה משני הכוסות מתחת לחוט הסיקרא, וישפוך את שארית הדם משני הכוסות ליסוד, ושני הקרבנות כשרים.
- לפי הצד שלא אומרים 'רואים' - ישפוך את שני הכוסות לאמה, והחטאת כשרה והעולה פסולה.
- באופן שהתערב דם בכור שצריך להזרק מתנה אחת ודם מעשר שצריך להזרק מתנה אחת:
- באופן שהתערב כוס של דם בכור בכוס של דם מעשר - יזה משני כוסות הזאה אחת, וישפוך את שארית הדם של שני הכוסות ליסוד.
- באופן שהדם התערב בתוך כוס אחת:
- לפי הצד ש'יש בילה' - יזרוק את הדם מתנה אחת, ואת שאר הדם ישפוך ליסוד.
- לפי הצד ש'אין בילה' - יזרוק מהדם כמות גדולה שודאי יש בתוכה דם בכור ודם מעשר, ואת שאר הדם ישפוך ליסוד.
- באופן שיש לפנינו שני כוסות אחת של דם בכור שצריך להזרק מתנה אחת, והשניה של דם עולה שצריך להזרק שתיים שהם ארבע, ולא יודעים איזה כוס של איזה קרבן:
- לרבי אליעזר שסובר שאומרים 'רואים' - יזרוק משני הכוסות שנים שהם ארבע, ושאר הדם ישפוך ליסוד.
- לרבי יהושע שסובר שלא אומרים 'רואים' - יזרוק משני הכוסות מתנה אחת, ושאר הדם ישפוך ליסוד²¹.

דף פב

ז. דיני דם ובשר של קרבן חיצון שנכנסו לתוך ההיכל או שיצאו מחוץ לעזרה:

- דם שנכנס לתוך ההיכל:
- באיזה קרבן הדם נפסל:
- חטאת - פסול.
- אשם - לרבי עקיבא ורבי אליעזר פסול, לחכמים כשר.
- שאר הקרבנות - לרבי עקיבא פסול, לרבי אליעזר וחכמים כשר²².

הערות

שזרק בקרן מזרחית צפונית, נחלקו "התנאים האם מותר לזרוק מקרבן מזרחית צפונית כיון שמקום זה אינו מקום שפיכת שיירים של חטאת, אמנם תוס' בתירוץ השני מבארים שדברי הגמ' נאמרו בכל אופן כיון שהדין שצריך לשפוך את השיירים בקרן מערבית דרומית אינו מהפסוק אלא משום שקרן זו סמוכה ולכן מותר לתת מהדם בקרן מזרחית צפונית ולאחר מכן בקרן מערבית דרומית, ותוס' בתירוץ השלישי מבארים שהכהן יפנה דרך שמאל ויתן תחילה את הדם בקרן מערבית דרומית ולאחר מכן יתן בקרן מזרחית צפונית.

כג רש"י מבאר שרבי אליעזר סובר שכאשר זרק את הדם שתיים שהם ארבע, רואים את הדם שצריך להזרק מתנה אחת כאלו הוא מים ולכן אין בכך איסור של בל תוסיף, אמנם רבי יהושע סובר שלא אומרים 'רואים' ולכן אסור לזרוק מהדם יותר ממתנה אחת משום שיש בכך איסור של 'בל תוסיף'.

בדברי הגמ' מבואר אופן דומה שהתערב בתוך כוס אחת דם של בכור ודם של עולה, והדין כמו באופן שהתערבו שני כוסות, אלא שלפי הצד שלרב אשי שרבי אליעזר סובר שאין בילה צריך לזרוק מהדם כמות גדולה שודאי יש בתוכה דם בכור ודם עולה ואת שאר הדם ישפוך ליסוד.

כד הגמ' מבארת שרבי עקיבא מבאר שהמקור שחטאת שנכנס דמה לתוך ההיכל פסולה דכתיב 'וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף' ודורשים מהלשון 'וכל' גם בכל הקרבנות, אמנם רבי יוסי הגלילי מקשה על דברי רבי עקיבא שמרבים מהלשון 'וכל' שדין זה נאמר לא רק בחטאת יחיד נקבה אלא גם בחטאת זכר, וכן בחטאת ציבור. ורבי יוסי הגלילי עצמו סובר שלומדים מהפסוק 'וכל חטאת' שחטאת פנימית שנפסלה שורפים אותה בעזרה ולא שורפים אותה בבית הדשן כדין חטאת פנימית כשרה, וכן לומדים מפסוק זה שהאוכל מבשר חטאת פנימית כשרה לוקה, והמקור שחטאת שנכנס דמה לתוך ההיכל פסולה דכתיב 'הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה'.

הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה' שהדם נפסל באופן שהדם נכנס לקדש הקדשים ומוסיפים דורשים מהמילים 'אל הקודש' שגם באופן שהדם נכנס להיכל הדם נפסל, והגמ' מקשה שלאחר שהתורה כתבה 'אל הקודש' לא צריך לכתוב 'פנימה' שהרי הדם נפסל בהיכל לפני שנפסל בקודש הקדשים, ואביי מבאר שהתחדש בפסוק 'פנימה' שבאופן שהכניס את הדם 'דרך משופש' (לרש"י שנכנס לגגין ועליות של קודש הקדשים ולאחר מכן נכנס לקדש הקדשים דרך הלול' שהיה בין קודש הקדשים לעליה, ועיין תוס') והדם לא נפסל בהיכל מ"מ נפסל בקודש הקדשים, אמנם רבא סובר שאין פסול בכניסה 'דרך משופש' כיון שהדם נפסל רק באופן שנכנס 'דרך ביאה' ולכן רבא מבאר שהדין שהדם נפסל בהיכל נאמר רק באופן שהכהן הכניס את הדם להיכל על דעת להכניסו להיכל, אבל באופן שהכהן הכניס את הדם להיכל על דעת להכניסו לקדש הקדשים הדם לא נפסל בהיכל, אלא נפסל בקדש הקדשים ודין זה נלמד מהפסוק 'פנימה'.

הגמ' מסתפקת בדין דם של חטאת פנימית שצריך להזותו בהיכל והכניס את דמו לקדש הקדשים האם הדם נפסל או שאין הדם נפסל, והגמ' מוסיפה שאם נאמר שבאופן זה הדם נפסל יש להסתפק בפר ושעיר של יום הכיפורים שהכניס לקדש הקדשים והיזה את דמו ולאחר מכן הוציאם לחוץ וחזרו והכניסם האם הדם נפסל כיון שבזמן זה אין מקומם בקדש הקדשים, והגמ' מוסיפה שאם נאמר שבאופן זה הדם נפסל יש להסתפק בפר ושעיר של יום הכיפורים

○ באיזה אופן הדם נפסל:

- באופן שקיבל את הדם בכוס אחת:
- באופן שהדם נכנס לתוך ההיכל במזיד והזו מהדם בהיכל - פסול.
- באופן שהדם נכנס לתוך ההיכל במזיד ולא הזו מהדם בהיכל - לרבי אליעזר פסול, לרבי שמעון ורבי יהודה כשר^כ.
- באופן שהדם נכנס לתוך ההיכל בשוגג - לת"ק פסול, לרבי יהודה כשר.
- באופן שקיבל את הדם בשתי כוסות וכוס אחת נכנסה לתוך ההיכל:
- לרבי יוסי הגלילי - הכוס שנכנסה לתוך ההיכל פסולה והכוס השניה כשרה.
- לחכמים - שתי הכוסות פסולות^כ.
- דם שיצא מחוץ לעזרה:

○ באופן שקיבל את הדם בכוס אחת - פסול^כ.

○ באופן שקיבל את הדם בשתי כוסות - הכוס שיצאה מחוץ לעזרה פסולה והכוס השניה כשרה, ולאחר שיזרקו את הדם בכוס השניה על המזבח הקרבן יהיה כשר^כ.

• בשר שנכנס לתוך ההיכל - כשר.

• בשר שיצא מחוץ לעזרה - פסול^כ.

ח. דיני דם קרבן שצריך להזרק על המזבח החיצון שהתערב עם דם שצריך להזרק בפנים:

• לפי הצד שלא אומרים 'רואין':

○ לכתחילה - ישפכו לאמה.

○ באופן שזרק את הדם בחוץ וחזר ונתן את הדם בפנים - הקרבנות כשרים.

○ באופן שזרק את הדם בפנים וחזר ונתן את הדם בחוץ:

▪ באופן שהדם שהיה צריך להזרק בחוץ אינו נפסל בכניסה להיכל - הקרבנות כשרים.

✽ הערות ✽

שהזה מדמם על הפרוכת והוציאם למזבח וחזר והכניסם למקום הפרוכת האם הדם נפסל כיון שבזמן זה אין זה מקומם דכתיב 'ויצא' או דלמא מקום המזבח וההיכל נחשבים מקום אחד.

כה הגמ' מבארת שרבי אליעזר סובר שלומדים גזירה שווה 'לכפר לכפר' מהפסוק 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר' לפסוק 'וכל חטאת אשר יובא מדמה לכפר' ודורשים שכמו שהפסוק 'וכל אדם' מדבר לפני הכפרה כך הפסוק של 'וכל חטאת' מדבר בדם שנכנס ולא הזו ממנו, אמנם רבי שמעון ורבי יהודה לומדים גזירה שווה 'לכפר לכפר' מהפסוק 'את פר החטאת ואת שיער החטאת אשר הובא את דמם לכפר' ודורשים שכמו שפסוק זה מדבר לאחר ההזאה כך הפסוק 'וכל חטאת' מדבר לאחר הזאה.

כו התבאר לעיל [הערה כד] שרבי יוסי הגלילי סובר שהמקור שחטאת שנכנס דמה לתוך ההיכל פסולה דכתיב 'הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה' ומשמעות הלשון 'את דמה' הוא שהדם שנכנס פסול והדם שלא נכנס כשר, אמנם חכמים סוברים שהמקור שחטאת שנכנס דמה לתוך ההיכל פסולה דכתיב 'וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף' ומשמעות הלשון 'מדמה' באופן שמקצת מהדם נכנס להיכל כל הדם פסול.

הגמ' מבארת שלדעת חכמים היה אפשר ללמוד קל וחומר שאדם שהקריב קרבן על מנת לזרוק את הדם בתוך ההיכל הקרבן יהיה פסול, שהרי לענין דם שיצא כוס אחת לא פוסלת את הכוס שניה, וכוס שנכנס פסול את הכוס השניה, וא"כ אם אדם שהקריב קרבן על מנת לזרוק את הדם מחוץ להיכל הקרבן נפסל כ"ש שבאופן שהקריב קרבן על מנת לזרוק את הדם בתוך ההיכל הקרבן יפסל, אלא שדורשים מהפסוק 'ביום השלישי' שהפסול של מחשבת חוץ למקומו נאמר רק במקום שהוא 'משולש' ולא בתוך ההיכל.

כז רש"י בפירוש הראשון מבאר שהמקור שדם שיצא מחוץ לעזרה נפסל נלמד בקל וחומר בשר שיצא מחוץ לעזרה שנפסל שהרי דם שנכנס להיכל נפסל ובשר שנכנס להיכל לא נפסל, ורש"י בפירוש השני שהמקור שדם שיצא מחוץ לעזרה נפסל דכתיב 'הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה' ודורשים שדמה שאל את אהרן האם הדם נפסל כיון שיצא לחוץ ואהרן ענה שהדם נשאר בפנים, ומבואר שדם שיצא נפסל, ותוס' מבארים שדורשים זאת מהמילים 'אל הקודש פנימה'.

כח הגמ' מבארת שלדעת חכמים היה אפשר ללמוד בקל וחומר שבאופן שכוס אחת יצא מחוץ לעזרה הכוס השניה פסולה, שהרי פסול חוץ למקומו נאמר באופן שחשב מחשבה לזרוק את הדם מחוץ להיכל ולא באופן שחשב מחשבה לזרוק את הדם בתוך ההיכל, וא"כ אפשר לומר שאם כוס שנכנסה לתוך ההיכל פוסלת את הכוס השניה כ"ש שכוס שיצאה לחוץ פוסלת את הכוס השניה, ולכן כתוב 'וכל חטאת אשר יובא מדמה' ודורשים שהדין שכוס פוסלת את הכוס השניה נאמר רק באופן שהדם נכנס ולא באופן שהדם יצא.

כט הגמ' מבארת שהמקור שבשר שיצא מחוץ לעזרה פסול דכתיב 'ובשר בשדה טריפה לא תאכלו' ודורשים שבשר שיצא חוץ למחיצתו נפסל, והגמ' מבארת שלדעת חכמים היה אפשר ללמוד בקל וחומר שבשר שנכנס לתוך ההיכל פסול שהרי כוס שיצאה מחוץ לעזרה אינה פוסלת את הכוס השניה, וכוס שנכנסה לתוך ההיכל פוסלת את הכוס השניה, וא"כ אם בשר שיצא מחוץ לעזרה נפסל כ"ש שבשר שנכנס לתוך ההיכל פסול, ולכן כתוב 'דמה' ודורשים שדם שנכנס להיכל פסול אבל בשר שנכנס להיכל לא נפסל (רש"י מבאר שיש שני פסוקים שנאמרו בהם הדין שדם שנכנס להיכל פסול דכתיב 'וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף' וכתוב 'הן לא הובא את דמה' ודורשים מפסוק אחד 'דמה' ולא בשר).

▪ באופן שהדם שהיה צריך להזרק בחוץ נפסל בכניסה להיכל - הקרבן החיצוני פסול משום שהדם נכנס להיכל והקרבן הפנימי כשר.

• לפי הצד שאומרים 'רואיך':

○ באופן שהדם שהיה צריך להזרק בחוץ לא נפסל בכניסה להיכל - יזרוק מהדם בפנים ויחזור ויזרוק בחוץ ושני הקרבנות כשרים.

○ באופן שהדם שהיה צריך להזרק בחוץ נפסל בכניסה להיכל - הדין כמו לפי הצד שלא אומרים 'רואיך'.

ט. דיני דם פסול שנזרק על המזבח - באופן שהדם טמא הקרבן עלה לבעלים לשם חובה משום שהציץ מרצה, ובשאר הפסולים הקרבן לא עלה לבעלים לשם חובה.

☞ הערות ☞

ל הגמ' מבארת שבאופן שהדם שהיה צריך להזרק בחוץ נפסל בכניסה להיכל אי אפשר להזות מהדם בפנים ולחזור ולהזות בחוץ משום שהדם החיצון יפסל בכך, וכן אי אפשר להזות מהדם בחוץ ולחזור ולהזות בפנים משום שיש מצוה להקדים את הזריקה בפנים לזריקה בחוץ, ולכן הדם ישפך לאמה.